

Position Paper VNO-NCW MKB Noord en Industriecluster Oost-Groningen

We staan met elkaar - de overheid en het bedrijfsleven - voor grote transities en maatschappelijke vraagstukken. In dit Position Paper vragen VNO-NCW MKB Noord en de deelnemende bedrijven aan het Industrie Cluster Oost Groningen (IC-OG) aandacht voor het belang van het cluster én de uitdagingen die de bedrijven ervaren bij hun verduurzamingsambities, het voldoen aan de gestelde doelen en normen van het Klimaatakkoord en de Kaderrichtlijn Water. In een gesprek tussen vertegenwoordigers van het IC-OG en VNO-NCW voelen we vanuit het bedrijfsleven de urgentie om deze bij de politiek, overheid en andere stakeholders onder de aandacht te brengen.

Deze uitdagingen en knelpunten zijn niet uniek voor Noord-Nederland en het Industriecluster Oost-Groningen. Ze gelden breed voor industrie in Nederland. Bovendien vervullen de bedrijven in het IC-OG een belangrijke ketenfunctie. Ze verwerken en leveren bouwstenen voor de gehele industrie en zijn dus essentieel voor het behoud van de industriële productieketen in Nederland.

De bedrijven van het Industriecluster Oost-Groningen

Verduurzaming en Energietransitie

Binnen het IC-OG wordt volop samengewerkt aan de verduurzaming en de energietransitie met een passende energiemix. Met onze inspanningen willen we bouwen aan een sterke, duurzame industrie die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving en circulaire economie. Onze bedrijven staan klaar om te verduurzamen met innovatieve oplossingen en zijn bereid om te investeren. Hierbij lopen we tegen verschillende knelpunten aan zoals regelgeving, trage vergunningverlening en netcongestie. Om de vermindering van uitstoot in 2030 te bereiken en in 2050 klimaatneutraal te zijn, moeten er oplossingen komen. Daarom de volgende oproep:

Oproep:

- Faciliteer regionale kwartiermakers met mandaat die de regie pakken om samenwerkingen tussen bedrijven aan te jagen, contact met overheid en netbeheerders onderhouden, zaken kunnen koppelen en versnellen en zo oplossingen voor netcongestie mogelijk te maken.
- Luister naar de noodkreten uit het bedrijfsleven over waar de huidige wetgeving knelt of zelfs soms simpelweg onuitvoerbaar is en kijk hoe we dit gezamenlijk kunnen oplossen. De 'methode Eemshaven' biedt goede handvatten voor urgente vraagstukken zoals aangetoond bij het bouwen van de LNG-terminal. Denk mee in oplossingen en geef juridische ruimte waar er gedacht kan worden in de geest van de wet- en regelgeving, bijvoorbeeld bij het verlenen van vergunningen.
- Naast elektrificatie moet er ingezet worden op de ontwikkeling van groene waterstof, waar nodig via blauwe waterstof. Hiervoor liggen inmiddels plannen op tafel, zoals het plan 'Nieuwe energie voor Groningen'.
- Zorg voor een Europees *Level Playing Field*. Nationale aanvullende maatregelen voor CO₂-reductie (bovenop Europese normen) staan soms in de weg. Het Europese kader is al stringent. Aanvullende nationale eisen zorgen voor administratieve lasten, complexiteit in de uitvoering en slechts beperkte klimaatwinst. Bovendien kan aanvullend beleid de concurrentiepositie van de Nederlandse industrie schaden.

Kaderrichtlijn Water (KRW)

Het waarborgen van voldoende schoon en gezond water voor mens, dier en natuur staat centraal in de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). In Nederland zijn er normen voor 125 chemische stoffen geformuleerd en 745 oppervlaktewaterlichamen en 23 grondwaterlichamen aangewezen. We onderschrijven vanuit het bedrijfsleven het belang van goede waterkwaliteit en pakken hier onze verantwoordelijkheid. De haalbaarheid van de KRW is in de praktijk voor bedrijven echter niet of nauwelijks haalbaar vanwege de strenge normen en de beperkingen van meetapparatuur. De KRW gaat bovendien uit van de zogenaamde 'one out all out benadering': wanneer een parameter niet voldoet, voldoet het gehele waterlichaam niet.

Oproep:

- Veel Nederlandse waterlichamen voldoen nog niet aan de KRW-doelen. Met andere woorden: oppervlaktewater dat binnenkomt bij bedrijven voldoet al niet aan de KRW, laat staan dat bedrijven hier na verwerking aan kunnen voldoen. Het voldoen aan de KRW-normen is een gemeenschappelijk vraagstuk. Dit vraagt om een gezamenlijke inspanning en een faciliterende overheid. Lozingsvergunningen moeten bijvoorbeeld getoetst en geactualiseerd worden. Hiervoor is deskundigheid en capaciteit nodig bij de waterkwaliteitsbeheerders.
- De norm voor de watertemperatuur moet bedrijven voldoende flexibiliteit en ruimte bieden om water (veelal koelwater) te kunnen lozen.
- Er is meer duidelijkheid en aandacht nodig over hoe we omgaan met normen die onder de detectiegrens voor meetapparatuur liggen.
- Zorg voor een *Level Playing Field* op Europees niveau. Nationale koppen op Europese wetgeving zijn ongewenst. Zorg ervoor dat iedereen dezelfde kansen krijgt om te voldoen aan dezelfde normen, onder dezelfde regels en voorwaarden. Nederlandse bedrijven mogen bovendien niet afgerekend worden op problemen die in andere landen worden veroorzaakt.
- Heb oog voor de inspanningen, innovaties en investeringen die bedrijven doen om te kunnen voldoen aan de normeringen. Vanzelfsprekend worden hierbij de best beschikbare technieken toegepast. Innovatie kost tijd, waardoor het voldoen aan normen op gestelde deadlines niet altijd realistisch is. Houd hier rekening mee bij het opleggen van boetes. Kijk niet alleen of normen gehaald zijn, maar ook naar de inspanningen die bedrijven plegen om de normen te behalen.

Kritieke grondstoffen

Kritieke grondstoffen zijn natuurlijke metalen en mineralen die belangrijk zijn voor onze economie en maatschappij, maar waarvan we niet zeker weten of ze ook in de toekomst voldoende beschikbaar zijn. Om de beschikbaarheid van kritieke grondstoffen in de Europese Unie te waarborgen, is in 2024 de Critical Raw Materials Act (CRMA) in werking getreden. Binnen het IC-OG worden er diverse van deze kritieke grondstoffen gewonnen en/of verwerkt. Denk hierbij aan de winning van magnesiumzout door Nedmag. Door de maatschappelijke zorgen over bodemdaling en milieu-impact staat de winning van magnesiumzout onder druk. Als samenleving moeten we ervoor zorgen dat problemen die inwoners ervaren correct worden opgelost. We moeten ons ervan bewust zijn dat de internationale volatiele ontwikkelingen van de afgelopen jaren ons kwetsbaar en afhankelijk kunnen maken van regimes waar we niet op zitten te wachten.

We vragen daarom aandacht voor het internationale belang van waardeketens en daarmee de winning en de regionale waarde daarvan voor de leefbaarheid, brede welvaart en duurzaamheid.

Tot slot

We roepen op tot samenwerking tussen onze bedrijven, de overheid en andere stakeholders om de uitdagingen en genoemde knelpunten aan te gaan. Enkel door gezamenlijke inspanningen kunnen we een duurzame en innovatieve toekomst voor de regio waarborgen.

Het IC-OG is een samenwerkingsverband van negen energie-intensieve Cluster 6 bedrijven in Oost-Groningen die zich richten op verduurzaming. De deelnemende bedrijven positioneren zich middels het Industrie Cluster Oost-Groningen als grote regionale ketenpartner voor de groeiende inzet van groene elektriciteit (elektronen) en groene gassen (moleculen) voor warmteprocessen in hun industriële productieprocessen. Daarnaast wordt in presentaties en publicaties het belang toegelicht van de industrie in Oost-Groningen en van samenwerken aan de grote verduurzamingsuitdagingen.

Verduurzaming en het bijdragen aan de sociaaleconomische ontwikkeling van de regio is ook één van de speerpunten van VNO-NCW MKB Noord. Het IC-OG heeft volgens de grootste ondernemers- en werkgeversvereniging een belangrijke positie in de regio, én ver daarbuiten.

